

Sygn. akt: I C 242/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 października 2022 r.

Sąd Okręgowy w Olsztynie I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	sędzia del. Dorota Scott-Sienkiel Protokolant: st. sekr. sąd. Anna Szczepanek
-----------------	--

po rozpoznaniu w dniu 10 października 2022 r. w Olsztynie na rozprawie

sprawy z powództwa B. Ł. (1) i B. Ł. (2)

przeciwko (...) Bank S.A. z siedzibą w W.

o ustalenie i zapłatę

I. oddala powództwo w zakresie żądania głównego: o zapłatę i ustalenie- opartych na zarzucie nieważności umowy,

II. zasądza od pozwanego (...) Bank S.A. z siedzibą w W. na rzecz powodów B. Ł. (1) i B. Ł. (2) łącznie kwotę 37.935,85 zł (trzydzieści siedem tysięcy dziewięćset trzydzieści pięć 85/100) z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia 24.10.2022r. do dnia zapłaty i oddala powództwo o zapłatę w pozostałym zakresie,

III. nakazuje zwrócić powodom ze Skarbu Państwa (Sąd Okręgowy w Olsztynie) kwotę 1.621,38 zł tytułem niewykorzystanej części zaliczki,

IV. zasądza od pozwanego (...) Bank S.A. z siedzibą w W. na rzecz powodów B. Ł. (1) i B. Ł. (2) kwotę 8.646,62 zł tytułem zwrotu kosztów procesu- z ustawowymi odsetkami za okres od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty.

sędzia del. Dorota Scott-Sienkiel

Sygn. akt: I C 242/21

UZASADNIENIE

Powodowie B. Ł. (1) i B. Ł. (2) pozwem z dnia 1 marca 2021r. (data nadania) skierowanym przeciwko (...) Bank Spółka Akcyjna z siedzibą w W. wnieśli o:

1. zasądzenie od strony pozwanej na rzecz powodów łącznie kwoty 95.416,71 zł tytułem bezpodstawnego wzbogacenia pozwanego w związku z nieważnością zawartej przez strony umowy kredytu i pobraniem przez pozwanego świadczeń nienależnych w okresie od 01 kwietnia 2011 r. do 30 marca 2020 r. wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi co do kwoty 95.416,71 zł od dnia 17 września 2020 r. do dnia zapłaty,

2. ustalenie nieistnienia pomiędzy stronami stosunku prawnego kredytu wynikającego z umowy kredytu nr (...) z dnia 21 lipca 2006 r. w związku ze stwierdzeniem nieważności przedmiotowej umowy,

ewentualnie:

3. zasądzenie od strony pozwanej na rzecz powodów łącznie kwoty 39.122,02 zł tytułem bezpodstawnego wzbogacenia pozwanego w związku z pobraniem środków tytułem spłaty kredytu w zawyżonej wysokości w okresie od 1 kwietnia 2011 r. do 30 marca 2020 r. wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi co do kwoty 39.122,02 zł od dnia 17 września 2020 r. do dnia zapłaty,

nadto zasądzenie od strony pozwanej na rzecz strony powodowej zwrotu kosztów procesu według norm przepisanych w tym opłat skarbowych od pełnomocnictw i kosztów zastępstwa procesowego w wysokości dwukrotności stawki minimalnej wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia prawomocności wyroku do dnia zapłaty.

W uzasadnieniu powodowie wskazali, że istotą sporu pomiędzy stronami w niniejszej sprawie pozostaje sporna kwestia oceny zgodności z prawem powstałego pomiędzy stronami stosunku prawnego oraz ocena treści postanowień zawartych w § 1 ust. 1, § 2 ust. 2, § 4 ust. 2 umowy i § 2 regulaminu w zakresie definicji :Bankowej Tabeli kursów walut dla kredytów dewizowych oraz indeksowanych kursem walut”, § 16 ust. 4, § 19 ust. 5 i § 21 ust. 5 regulaminu dotyczących wprowadzenia klauzuli indeksującej świadczenia stron dwoma miernikami wartości określanymi dowolnie przez pozwaną, pod kątem ich abuzywności w świetle przepisów prawa, skutku ich abuzywności dla ostatecznego kształtu powstałego pomiędzy stronami stosunku prawnego, w tym również w kontekście oceny jego ewentualnej całkowitej nieważności na skutek ich bezskuteczności, a w konsekwencji określenia wymiaru w jakim pozwany pozostawać będzie bezpodstawnie wzbogacony kosztem strony powodowej. Dodatkowo powód wskazał, że kwestionowane postanowienia stanowią w świetle przepisów prawa postanowienia abuzywne, zmierzające do zaburzenia równowagi kontraktowej na wyłączną korzyść pozwanego, który wykorzystał swoją silniejszą pozycję (jako przedsiębiorcy) względem konsumenta oraz jego nieświadomość, brak specjalistycznej wiedzy co do ryzyka związanego z oferowanym produktem. Strona powodowa wskazała także na nieważność umowy kredytu jako konsekwencji przekroczenia granic swobody umów określonej w treści art. 353¹ k.c. poprzez zagwarantowanie sobie przez pozwanego pełnej dowolności w zakresie ustalenia wysokości zobowiązań strony powodowej jako kredytobiorcy (pozew k. 4-17v.)

Pozwany wniósł o oddalenie powództwa w całości podnosząc brak interesu prawnego powoda w formułowaniu roszczenia o ustalenie. Dodatkowo pozwany podniósł zarzut zatrzymania. Pozwany zaprzeczył wszelkim podnoszonym w pozwie faktom, których jednoznacznie nie przyznał. Ponadto pozwany w szczególności zaprzeczył jakoby:

- a. doszło do nadpłaty kredytu oraz zaprzeczył roszczeniom strony powodowej zarówno co do zasady jak i co do wysokości, w każdym wariantcie ewentualnym,
- b. wyliczenia dokonane dowolnie przez stronę powodową (w tym w oparciu o dowolnie obrane kryteria) były prawidłowe i mogły stanowić podstawę rozstrzygnięcia,
- c. strona powodowa nie była informowana o ryzyku związanym z umową,
- d. strona powodowa nie była informowana o treści umowy,
- e. strona powodowa została przymuszona (w szczególności przez pozwanego) do zawarcia umowy kredytu wyrażonego w walucie obcej,
- f. strona powodowa nie miała wpływu na treść umowy, w tym na walutę umowy,
- g. pozwany na podstawie umowy był uprawniony do określania kursu w sposób dowolny,
- h. sporne postanowienia umowy w zakresie indeksacji kwoty kredytu zostały wpisane do rejestru klauzul niedozwolonych,

- i. pozwany był związany treścią wpisów do rejestru klauzul niedozwolonych dotyczących innych niż pozwany podmiotów oraz innych niż stosowane przez pozwanego treści warunków umownych,
- j. w umowie znajdowały się postanowienia niedozwolone w rozumieniu art. 385¹ k.c., w tym w szczególności w zakresie ustalania kursu,
- k. doszło do naruszenia dobrych obyczajów lub rażącego naruszenia interesów strony powodowej,
- l. skutkiem zarzucanej abuzywności miałyby być uznanie umowy za „złotową” (bez zasady indeksacji do waluty obcej), ale oprocentowaną stawką LIBOR (przynależną walucie obcej),
- m. skutkiem zarzucanej abuzywności miałyby być uznanie umowy za nieważną w całości lub w części,
- n. po stronie pozwanego wystąpiło wzbogacenie, w szczególności w związku ze wzrostem kursu waluty CHF w stosunku do PLN,
- o. umowa jest w części lub w całości nieważna,
- p. umowa nie zawiera obligatoryjnych elementów wymaganych przez prawo,
- q. umowa narusza zasady współzycia społecznego,
- r. stronie powodowej przysługuje interes prawny w powództwie o ustalenie, względnie takie powództwo jest zasadne merytorycznie.

Sąd ustalił, co następuje:

Powodowie w dniu 23 czerwca 2006 r. złożyli wniosek o udzielenie kredytu hipotecznego nr (...). Powodowie wnioskowali o kredyt w wysokości 56.000,00 zł, indeksowany kursem waluty CHF.

(dowód: wniosek o kredyt hipoteczny k. 180-183v.)

W dniu 21 lipca 2006 r. została sporządzona, a w dniu 25 lipca 2006 r. podpisana umowa kredytu hipotecznego o nr (...) indeksowanego do waluty obcej pomiędzy poprzednikiem prawnym pozwanego (...) Bank S.A. w K. - Dom Oddziałem w Ł. a powodami.

Umowę zawarto z kredytobiorcą jako konsumentem – na spłatę pożyczek i zobowiązań finansowych kredytobiorców, a nadto na dowolny cel konsumpcyjny, na uiszczenie składki z tytułu ubezpieczenia od ryzyka utraty wartości nieruchomości, pokrycie kosztów ustanowienia hipoteki oraz na pokrycie składek ubezpieczeniowych o których mowa w ust. 4 – na okres 300 miesięcy w formie równych rat kapitałowo – odsetkowych.

W myśl § 6 ust. 1 umowy oprocentowanie kredytu miało zmienny charakter i na dzień sporządzenia umowy wynosiło 3,38 % w skali roku, na które składały się suma obowiązującej stawki DBF i stałej marży banku w wysokości 1,99 %.

Zgodnie z postanowieniami umowy i regulaminu :

§ 1 ust. 1 umowy - Bank udziela kredytobiorcy kredytu w kwocie 59.647,96 złotych polskich indeksowanego kursem CHF.

§2 ust. 2 umowy – w dniu wypłaty kredytu lub każdej transzy kredytu kwota wypłaconych środków będzie przeliczana na walutę, do której indeksowany jest kredyt według kursu kupna walut określonego w Tabeli Kursów – obowiązującego w dniu uruchomienia środków.

§ 4 ust. 1 umowy - spłata wszelkich zobowiązań z tytułu niniejszej umowy będzie dokonywana w złotych na rachunek pomocniczy określony w harmonogramie spłat kredytu,

§4 ust. 2 umowy - wysokość zobowiązania będzie ustalana jako równowartość wymaganej spłaty wyrażonej w walucie indeksacyjnej - po jej przeliczeniu według kursu sprzedaży walut określonego w „Bankowej tabeli kursów walut dla kredytów dewizowych oraz indeksowanych kursem walut obcych” do waluty wyrażonej w umowie - obowiązującego w dniu spłaty.

§ 4 ust. 3 umowy – kredytobiorca oświadcza, iż jest świadomy ryzyka kursowego, związanego ze zmianą kuru waluty indeksacyjnej w stosunku do złotego, w całym okresie kredytowania i akceptuje to ryzyko.

§ 2 regulaminu – Bankowa Tabela kursów walut dla kredytów dewizowych oraz indeksowanych kursem walut, zwana Tabelą kursów sporządzana przez merytoryczną komórkę banku na podstawie kursów obowiązujących na rynku międzybankowym w chwili sporządzania tabeli i po ogłoszeniu kursów średnich przez NBP, tabela sporządzana jest o godz. 16.00 każdego dnia roboczego i obowiązuje przez cały następny dzień roboczy,

§16 ust. 4 regulaminu- w przypadku kredytu indeksowanego do waluty obcej, bank w następnym dniu po upływie terminu wymagalności całego kredytu, dokonuje przewalutowania całego wymagalnego zadłużenia na PLN, z zastosowaniem aktualnego kursu sprzedaży dewiz, określonego przez bank w Tabeli Kursów,

§19 ust. 5 regulaminu – w przypadku kredytu indeksowanego w walucie obcej, kwota raty spłaty obliczona jest według kursu sprzedaży dewiz obowiązującym w banku na podstawie obowiązującej w banku Tabeli kursów z dnia wpływu środków,

§ 21 ust. 5 regulaminu – w przypadku kredytu indeksowanego do obcej waluty prowizja za wcześniejszą spłatę, przeliczona jest według kursu sprzedaży dewiz na podstawie obowiązującej w Banku Tabeli kursów z dnia realizacji wcześniejszej spłaty.

§ 30 ust. 1 regulaminu – Kredyt może zostać przewalutowany na wniosek Kredytobiorcy pod warunkiem, iż saldo kredytu po przewalutowaniu spełnia warunki określone dla maksymalnej kwoty kredytu, w zakresie wartości rynkowej nieruchomości stanowiącej przedmiot zabezpieczeń.

§ 30 ust. 3 pkt. 2 – Przewalutowanie następuje według kursów, z zastrzeżeniem ust. 5: sprzedaży dewiz z dnia złożenia wniosku o przewalutowanie na podstawie obowiązującej w Banku Tabeli Kursów w przypadku zmiany waluty z waluty obcej na PLN.

§ 30 ust. 9 – W przypadku kredytu w walucie obcej prowizja za przewalutowanie przeliczana jest według kursu sprzedaży dewiz na podstawie obowiązującej w Banku Tabeli Kursów z dnia dokonania przewalutowania.

(dowody: umowa kredytu hipotecznego nr (...) k. 23-25v., Regulamin kredytu hipotecznego DOM k. 33-39v., pouczenie o prawie odstąpienia od umowy kredytu k. 185, oświadczenie o ustanowieniu hipoteki na rzecz banku k. 186)

W dniu 27 czerwca 2007 r. powodowie zawarli z pozwanym aneks nr (...), na mocy którego kwota przyznanego kredytu została zwiększona o kwotę 12.444,41 zł do kwoty 72.092,37 zł. W związku z powyższym nowe brzmienie otrzymał § 1 ust. 1, § 1 ust. 3 lit. d, e, f, § 1 ust. 4, § 1 ust. 5, § 6 i § 8 ust. 3 umowy.

Następnie na podstawie aneksu nr (...) zawartego w dniu 28 sierpnia 2008 r. kwota kredytu przyznanego kredytobiorcom została kolejny raz powiększona o kwotę 36.864,45 zł do kwoty 108.956,82 zł. Mając na uwadze powyższe nowe brzmienie otrzymał § 1 ust. 1, § 1 ust. 3 lit. d, e, f, § 1 ust. 5 i § 6 umowy. Do umowy dodano także § 1 ust. 3 lit. h, i, j, k i l.

W dniu 4 grudnia 2009 r. został sporządzony aneks nr (...) do umowy kredytu hipotecznego nr (...). Na podstawie tego aneksu nowe brzmienie otrzymał § 4, a jak wskazano w nowym brzmieniu § 4 ust. 4 wysokość zobowiązania miała być ustalana jako równowartość wymaganej spłaty wyrażonej w CHF – po jej przeliczeniu według kursu sprzedaży walut ustalanej przez Narodowy Bank Polski. Dodatkowo do aneksu dodano § 15.

W dniu 17 maja 2013 r. pomiędzy stronami postępowania został zawarty aneks w zakresie zabezpieczenia maksymalnego poziomu stawki referencyjnej z wyznaczonym poziomem minimalnym stawki referencyjnej. Na podstawie powyższego aneksu w § 1 ust. 3 umowy dodano pkt m, a także § 6A i § 4 ust. 10-18. Jak wskazano w § 6A ust. 1 od dnia wejścia w życie aneksu do dnia spłaty raty odsetkowej lub kapitałowo-odsetkowej przypadającej do spłaty w okresie 85 miesięcy od dnia wejścia w życie aneksu, oprocentowanie kredytu naliczane będzie zgodnie z postanowieniami § 6 umowy kredytu, z zastrzeżeniem, iż ilekroć w wyniku zmiany wysokości stawki referencyjnej DBF dokonanej z § 14 Regulaminu:

a. wysokość stawki referencyjnej DBF wyniesie więcej niż 2% Bank od dnia wejścia w życie takiej zmiany stawki referencyjnej, przez czas obowiązywania stawki referencyjnej w takiej wysokości, stosował będzie do wyliczenia oprocentowania zamiast stawki referencyjnej DBF stawkę w wysokości 2%,

b. wysokość stawki referencyjnej DBF wyniesie mniej niż 0% Bank od dnia wejścia w życie takiej zmiany stawki referencyjnej, przez czas obowiązywania stawki referencyjnej w takiej wysokości, stosować będzie do wyliczenia oprocentowania zamiast stawki referencyjnej DBF stawkę w wysokości 0%.

(dowód: Aneks nr (...) k. 26-26v, Aneks nr (...) k. 27-28, Aneks nr (...) k. 29-29v., Aneks w zakresie zabezpieczenia maksymalnego poziomu stawki referencyjnej z wyznaczonym poziomem minimalnym stawki referencyjnej k. 30-32)

Kredyt został powodom wypłacony:

1. w dniu 28 lipca 2006 r. w wysokości 59.647,98 zł co stanowiło równowartość kwoty 24.678,52 CHF po kursie 2,4170 zł,
2. w dniu 4 lipca 2007 r. w wysokości 12.444,41 zł co stanowiło równowartość 5.648,86 CHF po kursie 2,2030,
3. w dniu 24 lipca 2008 r. w wysokości 36.864,45 zł co stanowiło równowartość 19.140,42 CHF po kursie 1,9260 zł.

(dowód: potwierdzenie wypłaty środków k. 40)

Pismem z dnia 28 sierpnia 2020 r. powodowie złożyli pozwanemu reklamację dotyczącą umowy o kredyt nr (...) sporządzonej w dniu 21 lipca 2006 r. w zakresie nienależnie pobranych od powodów środków pieniężnych.

W odpowiedzi na otrzymaną reklamację pozwany wskazał, że żadne z postanowień dotyczących indeksowania jak i zasad ustalania tabel kursowych stosowanych przez bank w umowie kredytu i regulaminie kredytu hipotecznego nie zostały wpisane do rejestru klauzul niedozwolonych prowadzonego przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów.

(dowód: reklamacja k. 46-50, odpowiedź na reklamację k. 51)

Powodowie zawarli umowę kredytową z uwagi na pogorszenie sytuacji materialnej. W chwili podejmowania decyzji kredytowej oferta kredytu wydawała się powodom bardzo atrakcyjna. W toku postępowania kredytowego nie omawiano z powodami ryzyka kursowego, nie przedstawiano symulacji kursów, nie informowano, że kurs CHF może wzrosnąć trzykrotnie. Wypłata kredytu nastąpiła w złotych. Powodowie spłacają kredyt także w złotych.

Powodowie pouczeni o konsekwencjach ustalenia nieważności umowy, podtrzymali powództwo.

(dowód: przesłuchanie powoda B. Ł. (2) k. 308-309, przesłuchanie powódki B. Ł. (1) k. 309)

Różnica pomiędzy wysokością wszystkich rat kapitałowo-odsetkowych faktycznie spłaconych przez stronę powodową w okresie od 1 kwietnia 2011 r. do 30 marca 2020 r., a wysokością rat kapitałowo-odsetkowych należnych pozwanej wymagalnych w ww. okresie wynosi 37.935,85 PLN i stanowi różnicę pomiędzy:

- łączną wysokością rat kapitałowo-odsetkowych faktycznie spłaconych przez powodów w okresie od dnia 1 kwietnia 2011 r. do dnia 30 marca 2020 r. w kwocie 95.054,11 PLN, a
- łączną wysokością rat kapitałowo-odsetkowych należnych pozwanemu od powodów na podstawie umowy kredytu w okresie od dnia 1 kwietnia 2011 r. do dnia 30 marca 2020 r. w kwocie 57.118,26 PLN.

(dowód: opinia biegłego sądowego I. Ł. k. 270-284)

Sąd zważył, co następuje:

Sąd oparł się na dokumentach (wzajemnie niekwestionowanych przez strony) oraz na zeznaniach powodów. Sąd pominął wniosek dowodowy pozwanego dotyczący świadka, ponieważ teza, na którą świadek ten został powołany pozbawiona jest znaczenia dla sprawy. Sądowi potrzebne były ustalenia dotyczące okoliczności zawarcia tej konkretnej umowy, a inne kwestie, dotyczące ogólnego zawierania przez pozwanego umów tego typu czy finansowania działalności bankowej, są zupełnie pozbawione wpływu na rozstrzygnięcie, co wynika z podanych niżej kryteriów, którymi Sąd kierował się przy ocenie ważności i skuteczności wskazanych przez powodów postanowień umownych jako abuzywnych. Ogólna wiedza świadka o mechanizmach funkcjonowania podobnych umów nie jest związana z faktami tej sprawy i mogłaby służyć jedynie za rozwinięcie stanowiska prawnego pozwanego lub za źródło wiedzy fachowej (choć od tego ostatniego jest biegły sądowy lub instytut), nie ma natomiast znaczenia dowodowego w zakresie okoliczności faktycznych.

Odnosząc się do żądania pozwu, należy wskazać, że powodowie mogą żądać ustalenia przez sąd nieważności umowy czy też ustalenia, że postanowienia umowne zawierają niedozwolone klauzule, gdyż mają w tym interes prawny. Zgodnie z art. 189 k.p.c. powód może żądać ustalenia przez sąd istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa, gdy ma w tym interes prawny. Interes prawny strony polegał na tym, że powodowie domagali się definitywnego usunięcia niepewności prawnej co do prawa majątkowego, które jeszcze się nie zaktualizowało. Wyrok ustalający w niniejszej sprawie wyeliminuje spory co do tego, czy zawarte w umowie postanowienia stanowią klauzule abuzywne i nie będą wiążące dla powodów.

W tym miejscu należałoby zająć się oceną poszczególnych postanowień umownych, które na gruncie regulacji szczególnej (art. 385¹ § 1 k.c.) mogą być uznane za postanowienia abuzywne – niewiążące powodów jako konsumentów.

Zakwestionowany w pozwie mechanizm waloryzacji odwoływał się do dwóch różnych rodzajów kursu waluty indeksacyjnej, których wysokość miała wynikać z tabeli stosowanej przez Bank, przy czym sama umowa nie definiowała precyzyjnie i dokładnie sposobu, w jaki Bank miał ustalać te kursy.

Zgodnie z art. 385¹ k.c. postanowienia umowy zawieranej z konsumentem, które kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami lub rażąco naruszając jego interesy, nie są wiążące, jeżeli nie zostały uzgodnione indywidualnie. Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny (§ 1). Nieuzgodnione indywidualnie są te postanowienia umowy, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu, co w szczególności odnosi się do postanowień umowy przejętych z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta (§ 3). Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem „wszelkie klauzule sporządzone z wyprzedzeniem będą klauzulami pozbawionymi cechy indywidualnego uzgodnienia i okoliczności tej nie niweczy fakt, że konsument mógł znać ich treść”, przy czym uznanie, że treść danego postanowienia umownego została indywidualnie uzgodniona wymagałoby wykazania, że „konsument miał realny wpływ na konstrukcję niedozwolonego (abuzywnego) postanowienia wzorca umownego”, a „konkretny zapis był z nim negocjowany” (por. wyrok SA w Warszawie z 14.06.2013 r. w sprawie VI ACa 1649/12 - wyrok SA

Warszawa z dnia 14-06-2013 r., z 15.05.2012 r. w sprawie VI ACa 1276/11, wyrok SA w Poznaniu z 6.04.2011 r. w sprawie I ACa 232/11).

W związku ze stanowiskiem Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (TSUE), zajęтым w wyroku z dnia 3.10.2019 r. w sprawie C-260/18 na tle wykładni dyrektywy 93/13/EWG, i podtrzymanym tam poglądem dotyczącym natury klauzul wymiany (indeksacyjnych), które wprowadzając do umów kredytowych ryzyko kursowe, określają faktycznie główny przedmiot umowy (pkt 44 powołanego wyroku), postanowienia w tym zakresie podlegają kontroli w celu stwierdzenia, czy nie mają charakteru niedozwolonego, jeżeli nie zostały sformułowane jednoznacznie (art. 385¹ § 1 zd. drugie k.c.).

W przypadku uznania ich za niedozwolone konieczne staje się również rozważenie skutków tego stanu rzeczy.

Powodowie zawierali umowę jako konsumenci w rozumieniu art. 221 k.c., czego pozwany nie kwestionował.

Postanowienia wskazywane przez powodów jako niedozwolone były zawarte w umowie zasadniczej i regulaminie i przewidywały, że wysokość zobowiązania stron będzie wielokrotnie przeliczana z zastosowaniem dwóch rodzajów kursu waluty indeksacyjnej. Kwota kredytu wypłaconego w PLN miała zostać przeliczona na CHF według kursu kupna tej waluty opublikowanej w bliżej nieokreślonej tabeli obowiązującej w Banku. Następnie raty potrącane w PLN miały być przeliczane na CHF według kursu sprzedaży publikowanego w tak samo niezdefiniowanej tabeli.

Bezspornie mechanizm (konkretny sposób) ustalania kursu nie został opisany w żaden sposób ani w umowie, ani w regulaminie. W żaden bowiem sposób nie zdefiniowano, jak powstaje tabela zawierająca te kursy i jak są one wyznaczone. Oznacza to, że Bank miał swobodę w zakresie ustalania kursu waluty indeksacyjnej.

Ostatecznie, w świetle dowodów przedstawionych przez strony nie ulega wątpliwości, że umowa została zawarta na podstawie wzoru opracowanego i stosowanego przez Bank. Powodowie z pewnością mogli wybrać rodzaj kredytu, który najbardziej im odpowiadał, uzgodnić kwotę kredytu w walucie polskiej, natomiast nie uzgadniano z nimi wszystkich pozostałych postanowień, w szczególności nie uzgadniano tego, czy mogą skorzystać z innego kursu waluty niż przyjmowany przez pozwanego. Oznacza to, że te pozostałe postanowienia, podobnie jak postanowienia regulaminu (stanowiącego wszak integralną część umowy), nie były uzgodnione indywidualnie z powodami w rozumieniu art. 385¹ § 1 i 3 k.c.

Ponieważ powodowie wskazywali, że te postanowienia są niedozwolone, należało rozważyć, czy – skoro dotyczą głównego przedmiotu umowy – są wystarczająco jednoznaczne i czy wynikające z nich prawa lub obowiązki stron zostały ukształtowane sprzecznie z dobrymi obyczajami lub w sposób rażąco naruszający interesy powodów jako konsumentów.

Kwestionowane postanowienia przewidują indeksację kredytu kursem waluty obcej i odwołują się do tabeli, co do której wskazano jedynie, że chodzi o tabelę obowiązującą w banku, bez wskazania, w jaki konkretnie sposób jest ona ustalana i jak ustalone są umieszczone tam kursy walut. To zaś nie pozwala na jednoznaczne określenie zakresu tych postanowień i konsekwencji płynących dla kredytobiorcy. Trudno uznać, aby tak sformułowane postanowienia były wystarczające jednoznaczne.

Ponownie podkreślić należy, że kwestionowane postanowienia wskazywały na dwa rodzaje kursów – kurs kupna do ustalenia wysokości kredytu w tej walucie po jego wypłacie w walucie polskiej oraz kurs sprzedaży do ustalenia wysokości kolejnych rat spłaty w PLN i spłaty całego zadłużenia w przypadku wypowiedzenia.

Ponieważ sposób ustalania tych kursów nie został określony w umowie, oznacza to, że mogły być one wyznaczone jednostronnie przez Bank. Nie zmienia tego okoliczność, że w swoim funkcjonowaniu podlega nadzorowi regulatora rynku, a nadto musi uwzględniać otoczenie rynkowe. Czynniki te nie pozbawiały go bowiem uprawnienia do jednostronnego kształtowania kursów i znacznej swobody w tym zakresie, a tym samym wpływania na wysokość zobowiązań kredytowych obu stron.

Na tle tak ukształtowanych postanowień dotyczących kursu waluty, która ma być miernikiem waloryzacji (przeliczenia) zobowiązań wynikających z umowy kredytu bankowego utrwalony jest pogląd, że mają one charakter niedozwolony, gdyż są „nietransparentne, pozostawiają pole do arbitralnego działania banku i w ten sposób obarczają kredytobiorcę nieprzewidywalnym ryzykiem oraz naruszają równorzędność stron” (por. np. uzasadnienie wyroku SN w sprawie V CSK 382/18 i przywołane tam orzecznictwo). Wysokość kredytu w walucie obcej, na którą ma być przeliczony po wypłacie w walucie polskiej, a następnie wysokość, w jakiej spłaty w walucie polskiej będą zaliczane na spłatę kredytu wyrażonego w walucie obcej, zależy bowiem wyłącznie od jednej ze stron umowy.

Oznacza to, że po zawarciu umowy kredytobiorcy (powodowie) mieli ograniczoną możliwość przewidzenia wysokości zadłużenia w CHF po wypłacie kredytu w PLN, skoro kursy wymiany określić miał Bank. Co więcej, uprawnienie do określania kursów wymiany dawało Bankowi możliwość wpływania na wysokość zobowiązania do spłaty w PLN w całym okresie wykonywania umowy. W sposób niemal dowolny i niezależny od kredytobiorców mógł zatem kształtować wysokość zobowiązania w walucie, w jakiej spłacali kredyt. Tym samym uzyskał też narzędzie do potencjalnego zminimalizowania niekorzystnych dla siebie skutków zmiany kursów na rynku międzybankowym lub zmian w zakresie oprocentowania (obniżka stopy referencyjnej), gdyż teoretycznie mógł je rekompensować podwyższeniem kursu sprzedaży przyjętego do rozliczenia spłat kredytu.

W ocenie Sądu przyznanie sobie przez pozwanego we wskazanych postanowieniach jednostronnej kompetencji do swobodnego ustalania kursów przyjmowanych do wykonania umowy sprawia, że były one sprzeczne z dobrymi obyczajami i naruszały rażąco interesy powodów w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c., oceniane na datę zawarcia umowy (art. 385² k.p.c. – por. uchwała SN z 20.06.2018 r. w sprawie III CZP 29/17). Takie rozwiązania dawały bowiem Bankowi, czyli tylko jednej ze stron stosunku prawnego, możliwość przerzucenia na powodów całego ryzyka wynikającego ze zmiany kursów waluty indeksacyjnej i pozostawiały mu całkowitą swobodę w zakresie ustalania wysokości ich zadłużenia przez dowolną i pozbawioną jakichkolwiek czytelnych i obiektywnych kryteriów możliwość ustalania kursu przyjmowanego do rozliczenia spłaty kredytu.

Nie ma znaczenia, czy z możliwości tej Bank korzystał, ani to, czy w toku wykonywania umowy zmienił swoje zasady na bardziej transparentne. Dla uznania postanowienia umownego za niedozwolone wystarczy bowiem taka jego konstrukcja, która prowadzi do obiektywnej możliwości rażącego naruszenia interesów konsumenta, przy czym zgodnie z art. 385² k.c. ewentualna abuzywność postanowień umowy podlega badaniu na datę jej zawarcia z uwzględnieniem towarzyszących temu okoliczności i innych umów pozostających w związku z umową objętą badaniem (por. uchwała SN z 20.06.2018 r. w sprawie III CZP 29/17). Skoro zatem dla oceny abuzywności zapisów umowy istotny jest stan z daty jej zawarcia, to bez znaczenia dla tej oceny pozostaje, w jaki sposób pozwany wykonywał lub wykonuje umowę, w szczególności to, w jaki sposób ustalał, czy też ustala swoje kursy i czy odpowiadały one kursom rynkowym. Tym samym zbędne było prowadzenie postępowania dowodowego zmierzającego do poczynienia takich ustaleń, a wnioski pozwanego w tym zakresie pominięto. Co więcej, skoro oceny abuzywności dokonuje się na datę zawarcia umowy, bez znaczenia dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy pozostawały późniejsze zmiany tej umowy, wprowadzane na podstawie aneksów lub zmian regulaminu, precyzujących na przyszłość sposób ustalania kursu waluty indeksacyjnej. Miałyby one znaczenie, gdyby zostały zawarte w celu jednoznacznego wyeliminowania postanowień niedozwolonych, o których abuzywności kredytobiorca został poinformowany lub miał tego świadomość, a nadto godził się na ich zastosowanie do przeszłych rozliczeń, w ramach zmiany umowy decydując się na ich wyeliminowanie wyłącznie na przyszłość.

Podsumowując tę część rozważań, w ocenie Sądu wskazane wyżej postanowienia umowy dotyczące stosowania dwóch różnych rodzajów kursów, które mogły być swobodnie ustalone przez jedną ze stron umowy (Bank) nie zostały uzgodnione indywidualnie z powodami i kształtowały ich zobowiązania w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając ich interesy, a zatem miały charakter niedozwolony w rozumieniu art. 385¹ k.c. i nie wiążą powodów.

Wyeliminowanie wskazanych zapisów i związanie stron umową w pozostałym zakresie, czyli przy zachowaniu postanowień dotyczących indeksacji kredytu oznaczałoby, że kwota kredytu wypłaconego powodom powinna zostać

przeliczona na walutę szwajcarską, a powodowie w terminach płatności kolejnych rat powinni je spłacać w walucie polskiej, przy czym żadne postanowienie nie precyzowałoby kursu, według którego miałyby nastąpić takie rozliczenia. Nie ma przy tym możliwości zastosowania w miejsce wyeliminowanych postanowień żadnego innego kursu waluty.

Zgodnie z wiążącą wszystkie sądy Unii Europejskiej wykładnią dyrektywy 93/13/EWG dokonaną przez TSUE w powołanym już wyżej wyroku z dnia 3.10.2019 r. w sprawie C-260/18:

a) w przypadku ustalenia, że w umowie zostało zawarte postanowienie niedozwolone w rozumieniu dyrektywy (którą implementowały do polskiego porządku prawnego przepisy art. 385¹ i nast. k.c.), skutkiem tego jest wyłącznie wyeliminowanie tego postanowienia z umowy, chyba że konsument następczo je zaakceptuje,

b) w drodze wyjątku możliwe jest zastosowanie w miejsce postanowienia niedozwolonego przepisu prawa o charakterze dyspozytywnym albo przepisem, który można by zastosować za zgodą stron, o ile brak takiego zastąpienia skutkowałby upadkiem umowy i niekorzystnymi następstwami dla konsumenta, który na takie niekorzystne rozwiązanie się nie godzi (pkt 48, 58 i nast. wyroku TSUE),

c) nie jest możliwe zastąpienie postanowienia niedozwolonego przez odwołanie się do norm ogólnych prawa cywilnego, nie mających charakteru dyspozytywnego, gdyż spowodowałoby to twórczą interwencję, mogącą wpłynąć na równowagę interesów zamierzoną przez strony, powodując nadmierne ograniczenie swobody zawierania umów (dotyczy m.in. art. 56 k.c., art. 65 k.c. i art. 354 k.c. - por. w szczególności pkt 57-62 wyroku TSUE),

d) w przypadku ustalenia, że wyeliminowanie postanowień niedozwolonych powoduje zmianę charakteru głównego przedmiotu umowy, nie ma przeszkód, aby przyjąć, zgodnie z prawem krajowym, że umowa taka nie może dalej obowiązywać (por. w szczególności pkt 41-45 wyroku TSUE),

e) nawet jeżeli skutkiem wyeliminowania niedozwolonych postanowień miałyby być unieważnienie umowy i potencjalnie niekorzystne dla konsumenta następstwa, decyzja co do tego, czy niedozwolone postanowienia mają obowiązywać, czy też nie, zależy od konsumenta, który przed podjęciem ostatecznej decyzji winien być poinformowany o takich skutkach (por. w szczególności pkt 66-68 wyroku TSUE).

Wyraźnie wskazać przy tym trzeba, że ani prawo unijne, ani prawo polskie nie wymaga, aby w związku z zastrzeżeniem klauzuli abuzywnej konsument bezwzględnie uzyskał możliwość powołania się na nieważność całej umowy (por. wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 15 marca 2012 r. w sprawie C-453/10, Jana Pereničova i Vladislav Perenič przeciwko SOS financ spol. sr.o., ZOTSiS 2012/3/I-144, pkt 33).

Przenosząc powyższe uwagi na stan faktyczny niniejszej sprawy należy wskazać, że brak możliwości stosowania norm o charakterze ogólnym nie pozwala na sięgnięcie do domniemanej woli stron lub utrwalonych zwyczajów (art. 65 k.c. i art. 56 k.c.), które w odniesieniu do innych stosunków prawnych pozwalałyby na ustalenie wartości świadczenia określonego w walucie obcej np. przez odniesienie się do tej waluty według kursu średniego ogłaszanego przez Narodowy Bank Polski (NBP) lub innych kursów wskazywanych przez strony w umowie. Nie ma zwłaszcza możliwości sięgnięcia po przepis art. 358 § 2 k.c., który posługuje się kursem średnim NBP w przypadku możliwości spełnienia świadczenia wyrażonego w walucie obcej. Po pierwsze, świadczenie obu stron było wyrażone w walucie polskiej (wyplata kredytu i jego spłata następowały bowiem w PLN, a CHF był tylko walutą indeksacyjną). Po drugie, wspomniany przepis nie obowiązywał w dacie zawarcia umowy (wszedł w życie z dniem 24.01.2009 r.), zaś uznanie pewnych postanowień umownych za niedozwolone skutkuje ich wyeliminowaniem z umowy już od daty jej zawarcia, co czyni niemożliwym zastosowanie przepisu, który wówczas nie obowiązywał. Nawet gdyby uznać, że art. 358 § 2 k.c. mógłby być stosowany do skutków, które nastąpiły po dacie jego wejścia w życie (przy wysoce wątpliwym założeniu, że skutki te nie są związane z istotą umowy stron – por. art. XLIX przepisów wprowadzających kodeks cywilny), to nadal brak byłoby możliwości ustalenia kursu, według którego należałoby przeliczać zobowiązania stron sprzed tej daty, czyli przede wszystkim ustalić wysokości zadłużenia w CHF po wypłacie kredytu.

W ocenie Sądu brak określenia kursów wymiany i możliwości uzupełnienia umowy w tym zakresie skutkuje koniecznością wyeliminowania z umowy całego mechanizmu indeksacji, który - określony przy pomocy niedozwolonych postanowień dotyczących kursu wymiany - jawi się w całości jako sprzeczny z dobrymi obyczajami i rażąco naruszający interesy kredytobiorcy - konsumenta.

W konsekwencji, uznanie za niedozwolone klauzul wskazywanych przez powodów skutkuje również uznaniem za niedozwolony całego mechanizmu indeksacji, którego wyrazem są w szczególności wymienione w pozwie postanowienia umowy i stanowiącego jej integralną część regulaminu.

Po wyeliminowaniu wskazanych postanowień umowa stron nadal jednak może być wykonywana bez zmiany charakteru jej głównego przedmiotu. Głównym przedmiotem umowy kredytu jest bowiem zobowiązanie banku do udostępnienia kredytobiorcom na czas oznaczony kwoty środków pieniężnych na ustalony cel i zobowiązanie kredytobiorcy do korzystania z niej na warunkach określonych w umowie, zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu (art. 69 pr. bank.).

W przypadku umowy stron, po wyeliminowaniu z niej postanowień niedozwolonych, nadal znana jest kwota i waluta kredytu, cel kredytu, okres i termin spłaty, wysokość prowizji oraz oprocentowanie. Taka umowa w pełni odpowiada cechom umowy kredytu wskazanym w art. 69 pr. bank., jest zgodna z zasadą swobodnego kształtowania stosunków umownych i w żaden sposób nie narusza zasad współżycia społecznego. W ten sposób jednocześnie osiągnięty zostaje cel przepisów art. 3851 k.c. i dyrektywy 93/13/EWG, wyłożony przez TSUE i zakładający wyeliminowanie z umowy wyłącznie postanowień niedozwolonych z zachowaniem umowy, o ile nie zmienia to jej głównego charakteru w rozumieniu przepisów krajowych (czyli de facto art. 69 pr. bank.).

Nie jest przy tym uzasadnione przyjęcie poglądu wyrażonego w uzasadnieniu wyroku Sądu Najwyższego w sprawie V CSK 382/18, że wyeliminowanie ryzyka kursowego (będące skutkiem eliminacji niedozwolonych klauzul kształtujących mechanizm indeksacji) i przekształcenia kredytu złotowego indeksowanego do waluty obcej w zwykły (tzn. nieindeksowany) kredyt złotowy, oprocentowany według stawki powiązanej ze stawką LIBOR) jest równoznaczne z tak daleko idącym przekształceniem umowy, iż należy ją uznać za umowę o odmiennej istocie i charakterze, choćby nadal chodziło tu tylko o inny podtyp, czy wariant umowy kredytu, co z kolei oznacza, że po wyeliminowaniu tego rodzaju klauzul utrzymanie umowy o charakterze zamierzonym przez strony nie jest możliwe, co przemawia za jej całkowitą nieważnością (bezskutecznością). Po pierwsze, powtórzyć trzeba, że uznanie postanowień umowy za niedozwolone, co do zasady ma prowadzić jedynie do ich usunięcia z umowy, a jej nieważność (bezskuteczność) powstaje tylko wówczas, gdy nie ma możliwości jej utrzymania. Po drugie, jak zresztą wskazano w uzasadnieniu przywołanego wyroku SN, przy ustalaniu treści umowy po wyeliminowaniu postanowień niedozwolonych nie powinno sięgać się do domniemanej woli (zamiaru) stron lub utrwalonych zwyczajów (art. 65 k.c. i art. 56 k.c.). Ocena, czy umowa o taki kredyt może być utrzymana, wymaga zatem ustalenia, czy jej elementy konstrukcyjne po wyeliminowaniu postanowień niedozwolonych nadal mieszczą się w jej zasadniczym typie, pozwalającym na przyjęcie, że może być wykonywana jako umowa o kredyt bankowy. Jak natomiast już wskazano, eliminacja postanowień dotyczących kursów wymiany, nie zmienia zasadniczego charakteru umowy, której istotą – zgodną z art. 69 pr. bank. - jest umożliwienie powodowi skorzystanie z kredytu udzielonego przez pozwanego, z obowiązkiem spłaty w określonym czasie, przy ustalonym oprocentowaniu. Ponownie zaznaczyć trzeba, że podstawowym celem przepisów art. 3851 i nast. k.c. oraz dyrektywy 93/13/EWG jest wyłącznie niestosowanie postanowień niedozwolonych, a umowa powinna nadal obowiązywać bez jakichkolwiek innych zmian, o ile jest to prawnie możliwe (por. uzasadnienie wyroku SN z 14.07.2017 r., II CSK 803/16 i powołane tam orzecznictwo, w tym wyrok TSUE sprawie C-453/10 - pkt 33 oraz przywoływany wyżej wyrok TSUE w sprawie C-260/18). Skoro umowa stron po takim zabiegu nadal spełnia wszelkie niezbędne cechy umowy kredytu, nie sposób uznać, aby była sprzeczna z prawem lub zasadami współżycia społecznego. Bez znaczenia jest przy tym, że oprocentowanie kredytu wyznaczane jest przy pomocy wskaźnika odnoszącego się do kursu waluty innej niż waluta kredytu. Strony mogą bowiem zastosować dowolny wskaźnik, byle jego istota nie sprzeciwiała się naturze umowy kredytowej, ustawie ani zasadom współżycia społecznego. Żaden przepis ustawy nie sprzeciwia się zastosowaniu wskaźnika LIBOR do ustalenia jednego z elementów stopy

oprocentowania kredytu; nie sposób też w ocenie Sądu uznać, aby jego stosowanie było sprzeczne z naturą umowy kredytu bankowego lub jakimikolwiek zasadami współżycia społecznego. Bez znaczenia jest również, jakimi przesłankami kierował się Bank, przyjmując w swoim wzorze taki właśnie wskaźnik oraz to, że bez mechanizmu indeksacji do waluty obcej nie zawarłby umowy o takiej treści, gdyż – jak wskazywano wcześniej – nie są to okoliczności istotne dla ustalenia sankcji związanych z abuzywnością innych postanowień umowy. Dla stosowania przepisów art. 3851 k.c. zbędne jest nadto rozważanie sytuacji gospodarczej, w której potencjalnie może znaleźć się Bank, który stosował postanowienia niedozwolone, wskutek ich wyeliminowania z umowy. Istota tej regulacji polega bowiem na tym, że stanowi on sankcję dla podmiotu, który stosował postanowienia niedozwolone. Jeżeli zatem Bank takie postanowienia opracował w swoim wzorcu umownym i je stosował, nie ma podstaw do wyłączenia stosowania sankcji z art. 3851 k.c. tylko dlatego, że może go to narazić na trudności gospodarczej lub innej natury. Podsumowując, należy uznać, że nie ma podstaw do przyjęcia, że umowa była nieważna lub nieistniejąca. Umowa istnieje, jest ważna w swym głównym, pozbawionym mechanizmu indeksacji kształcie, ponadto dokonana przez Sąd wykładnia umowy pozwala na ustalenie treści stosunku prawnego oraz na prawidłowe wykonanie umowy.

Z tych przyczyn oddaleniu jako bezzasadne podlegało żądanie ustalenia nieważności umowy z przyczyny zawarcia w niej niedozwolonych postanowień dotyczących indeksacji do waluty obcej i związane z nim żądanie zapłaty.

Z tych przyczyn uwzględnieniu podlegało żądanie zapłaty sformułowane w pkt. 3 pozwu, albowiem uznanie abuzywności zakwestionowanych postanowień umownych było dla powodów podstawą prawną i faktyczną roszczenia o zapłatę sformułowanego w dalszej kolejności.

Nie zachodzi także żadna przesłanka negatywna żądania zwrotu nienależnego świadczenia. Powodowie nie wiedzieli, że świadczą bez podstawy prawnej. Fakt, że wytoczyli powództwo, świadczy tylko o tym, że liczą na uwzględnienie ich roszczeń, a nie mają pewności co do słuszności swego stanowiska. Strona powodowa świadczyła ponadto w przymusowej sytuacji – zaniechanie świadczenia wiązałoby się z oświadczeniem o wypowiedzeniu umowy przez bank, z wszystkimi negatywnymi tego dla nich konsekwencjami.

Środki pobrane od powodów tytułem spłaty kredytu w zawyżonej wysokości w okresie od 1 kwietnia 2011 r. do 30 marca 2020 r. były zatem świadczeniem nienależnym w rozumieniu art. 410 k.c. (gdyż świadczonym na podstawie niedozwolonych postanowień umowy) i podlegały zwrotowi na podstawie art. 405 k.c. Powołane przepisy przewidują obowiązek zwrotu korzyści uzyskanych kosztem innej osoby. Wyjaśnić także należy, że stwierdzenie, iż świadczenie spełnione przez kredytobiorców na podstawie postanowienia abuzywnego jest świadczeniem nienależnym, oznacza, że podlega ono zwrotowi. Spełnienie świadczenia wypełnia przesłankę zubożenia po stronie powodów, a uzyskanie tego świadczenia przez pozwanego przesłankę jego wzbogacenia (wyrok S.A. w Gdańsku z 18 grudnia 2020 r. V ACA 447/20, wyrok Sądu Najwyższego z 11 grudnia 2019 r., V CSK 382/18, publ.).

Jeśli chodzi o żądanie zapłaty sformułowane w pkt 3 pozwu, wyliczenia powodów w tym zakresie, zostały w części dotyczącej kwoty żądanej przez powodów w PLN zweryfikowane przez biegłego sądowego z zakresu rachunkowości i księgowości, który po analizie dokumentacji bankowej wskazał, że nadpłata w spłacie kredytu powstała w okresie od dnia 1 kwietnia 2011 r. do dnia 30 marca 2020 r. wynosi 37.935,85 PLN. Opinia ta nie została zakwestionowana przez strony postępowania.

Kwota wyliczona przez biegłego była niższa niż nadpłata wskazana w pozwie stąd też roszczenie powodów podlegało oddaleniu co do kwoty 1186,17 zł.

Nienależne świadczenie zasądzono więc na podstawie art. 410 k.c. w zw. z art. 405 k.c. w punkcie II wyroku z odsetkami ustawowymi za opóźnienie (art. 481 § 1 i 2 k.c.) od dnia wyrokowania. Roszczenie odsetkowe w tym zakresie podlegało oddaleniu jedynie w niewielkiej części tj. od dnia 17 września 2020 r. do dnia 23 października 2022r. Podstawą dla rozstrzygnięcia w tym zakresie jest argumentacja tożsama, z tą która odnosi się do początku biegu przedawnienia, a została zawarta w uzasadnieniu uchwały SN z 7 maja III CZP 6/21), w którym to wyrażono zapatrywanie, iż w przypadku roszczeń restytucyjnych, termin przedawnienia rozpoczyna swój bieg w momencie powzięcia wiedzy (albo przy wykazaniu oczekiwanego rozsądku z chwilą powinności powzięcia takiej wiedzy czy

świadomości) o niedozwolonych postanowieniach umownych. Wskazać należy, że to do powodów należała ostateczna i wiążąca Sąd decyzja co do dochodzonych roszczeń w tym czy powodowie ostatecznie podtrzymają zarówno roszczenie ustalenie nieistnienia stosunku prawnego umowy kredytu, jak i roszczenia pieniężne zawarte w pozwie. Swoboda ta jest pozostawiona konsumentowi do dnia wyrokowania. Wobec powyższego nie sposób uznać, że Bank pozostawał w opóźnieniu w zapłacie, jeżeli to ostateczne żądanie powodów rzutuje na kształt wyroku. Dopiero w chwili ogłoszenia wyroku pozwany Bank uzyskał wiedzę jak ostatecznie kształtują się roszczenia powodów i jednocześnie rozpoczął swój bieg termin naliczania odsetek ustawowych za opóźnienie.

W tej sytuacji już tylko na marginesie trzeba dodać, że przyjęcie z korzyścią dla powodów poglądu przeciwnego do wyżej wyrażonego – o nieważności umowy kredytu musiałoby pociągać za sobą uznanie, że z tych samych przyczyn, które wymieniono wcześniej:

- powodowie mieliby interes prawny w ustaleniu nieważności umowy,
- należałoby uwzględnić na podstawie art. 189 k.p.c. żądanie ustalenia nieważności,

W żadnym razie nie można uznać powodów – osób broniących się przed krzywdzącymi ich postanowieniami umowy kredytowej – za osoby nadużywających prawa podmiotowego lub postępujących wbrew zasadom współżycia społecznego.

To bank był stroną silniejszą kontraktu i to on sformułował postanowienia umowne, które okazały się być wadliwe.

Wobec uznania, że umowa nie powinna podlegać unieważnieniu bezprzedmiotowe staje się odnoszenie się do podniesionych tylko na wypadek unieważnienia umowy zarzutu zatrzymania. Ostrożnie jednak należy zasygnalizować, że zarzut ten nie wpłynąłby negatywnie na zasądzenie pełnych roszczeń powodów wywodzonych z nieważności umowy, ponieważ wierzitelność banku o zwrot kapitału nie może być uznana za wymagalną przed sądowym unieważnieniem umowy, zaś zarzut zatrzymania nie dotyczy w tym przypadku świadczenia wzajemnego (powód dochodzi zwrotu nienależnego świadczenia, a nie wypłaty kredytu).

W pkt III wyroku Sąd zawarł rozstrzygnięcie w przedmiocie uiszczonej przez powoda zaliczki. Wskazać w tym miejscu należy, iż stosownie do treści art. 84 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych sąd z urzędu zwraca stronie wszelkie należności z tytułu wydatków, stanowiące różnicę między kosztami pobranymi od strony, a kosztami należnymi. Wobec faktu, iż z uiszczonej przez powodów zaliczki w wysokości 3500 zł na poczet wynagrodzenia biegłego wykorzystana została kwota 1878,62 zł, na podstawie cytowanego art. 84 ust. 1 ustawy, należało mu zwrócić niewykorzystaną kwotę 1621,38 zł.

Roszczenie ewentualne powodów podlegało oddaleniu jedynie w niewielkiej części, w tym w zakresie odsetek ustawowych za opóźnienie. Z uwagi na powyższe Sąd przy rozliczaniu kosztów procesu zastosował zasadę wyrażoną w art. 100 zd. 2 zgodnie z którą Sąd może jednak włożyć na jedną ze stron obowiązek zwrotu wszystkich kosztów, jeżeli jej przeciwnik uległ tylko co do nieznacznej części swego żądania albo gdy określenie należnej mu sumy zależało od wzajemnego obrachunku lub oceny sądu. Na koszty procesu po stronie powodów składają się: opłata od pozwu w wysokości 1000 zł, opłaty za pełnomocnictwa w łącznej wysokości 68 zł, wynagrodzenie pełnomocnika w stawce wynikającej z § 2 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22.10.2015r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (5.400), opłata tytułem zaliczki na opinię biegłego w wysokości (1878,62) zł, opłata od zażalenia na zarządzenie z dnia 16 marca 2021 r. (100 zł), opłata od wniosku o uzasadnienie postanowienia z dnia 7.04.2021 r. (100 zł), opłata od zażalenia na postanowienie z dnia 7.04.2021 r. (100 zł).

Łącznie powodowie ponieśli koszty w wysokości 8646,62 zł i taką kwotę na ich rzecz należało zasądzić tytułem zwrotu kosztów procesu z ustawowymi odsetkami za okres od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty.

Jednocześnie, Sąd nie znalazł podstaw do przyznania wynagrodzenie w stawce wyższej niż minimalna. Zakres czynności zawodowego pełnomocnika powodów w przedmiotowej sprawie należał do typowych w tego rodzaju sprawach – w których wielokrotnie tenże pełnomocnik już występował.